

Her skjer det!

Her er noen digitale tjenester som du og barnebarna kan utforske sammen:

SOSIALE MEDIER: Facebook, Snapchat, Instagram.

Venner kan dele bilder eller videoer med hverandre. Facebook og Snapchat har chat-funksjoner. Alle har aldersgrense 13 år.

SAMTALER: Skype, FaceTime, Viber. Gratistjenester for samtaler. På Skype og Facetime kan dere se hverandre mens dere snakker sammen. Med Viber kan du sende tekstmeldinger også.

AKTIVITET: Pokémon Go. En kart-app der du beveger deg rundt i nærområdet for å fange flest mulig Pokémoner (digitale fantasidyr).

VIDEO: YouTube og Musical.ly: Med YouTube kan du se og dele videoklipp. Musical.ly er en app der barn og unge kan lage musikkvideoer til favorittsangene sine og dele dem, og følge andre brukere. Aldersgrense 13 år.

SPILL: Wordfeud 4+, Crossy Road 4+, League of Legends 4+, Minecraft, FIFA, Mario Bros, The Sims, World of Warcraft.

Toves nye, digitale hverdag

På NETT med BA

Det var en gang Tove (70) syntes digitale duppeditter bare var tull. Men det var før hun så hvor viktig det var for kontakten med barnebarna. Ta imot den hjelpen du kan få fra de unge, er hennes råd.

Tekst: Åslaug Birgitte Græsvold
Foto: Yina Chan

Og nå skal vi ta en selfie! Å, du har briller! En bier med briller!

Det er fullt liv hjemme i stuen til Tove Fagervold Jensen i Oslo, der hun og barnebarna Helena (12), Sara (9) og Markus (10) akkurat nå lager grimaser til Helenas mobiltelefon. De lager en video der stemmene forvrenses og Tove og barnebarna ser ut som bier, og gjengen ler høyt av resultatet. Videoen skal de legge ut på Snapchat.

Det var en tid da Tove syntes at digitale duppeditter og sosiale medier var uforståelige og idiotiske å bruke tiden sin på. Det synes hun ikke nå.

– Vi kan ikke stoppe utviklingen. Den digitale tidsalder har kommet for å bli, og vi må omfavne den, men med klokkskap, sier hun engasjert.

Bestemor Tove var språk- og dramalærer før hun gikk av med pensjon. Hun har alltid sett verdien av å lære og å holde seg oppdatert. Og akkurat det mener hun er en av de mest positive sidene med den digitale utviklingen.

Minsker generasjonsgapet

Tove er klar over at en del besteforeldre kan oppleve det som uoverkommelig bare å skulle sende en e-post, og at

noen derfor kan bli både fordommende og engstelige overfor den verdenen barnebarna lever i.

– Vet du hva; vi skal alle inn i dette, sier jeg da. I fremtiden kommer alt til å skje på nett.

Tove synes besteforeldre i dag heller burde føle seg forpliktet til å følge med på utviklingen, og ta imot den hjelpen de kan få fra tålmodige barnebarn, som kan gi dem tiden og repetisjonene de trenger for å forstå nye digitale duppeditter.

– Noen ganger forstår eller godkjenner vi kanskje ikke det barnebarna våre holder på med, men da må vi finne

TOVES TIPS:

- 1. Vær nysgjerrig og åpen.**
La barnebarna vise vei til nye ting på nettet.
- 2. La dem premiere deg** dersom du har vært flink. De vil elske det.
- 3. Vis interesse** for barnas appetitt på ny teknologi, ikke brems dem.
- 4. Flett inn andre aktiviteter** som konkurranser, ballspill, historier fra dengang da... Og kakao med vaffer! Innlem gjerne barnas venner. Da blir du verdens beste bestemor/far og får et godt ettermæle.

LEK OG MORO: – Du har blitt til en bie med briller! Det blir mye moro når Tove og barnebarna Sara (9), Helena (12) og Markus (10) leker seg med å ta felles selfie-video på Snapchat.

oss inn i hva dette er før vi setter grenser. For eksempel har jeg snakket med barnebarna mine om at de kan bli fristet når de er litt eldre til å legge ut et litt dristig bilde av seg selv, som de senere kan angre på. Hvis ikke jeg er oppdatert på disse tingene når de er hos meg, kan barnebarna forsvinne inn på rommene, og så er de langt inni dataverdenen og gjør all verdens jeg ikke vet om, ikke sant, Markus? Har du noen gang gjort noe du ikke får lov til? spør Tove barnebarnet.

– Eeh, drar tiåringen på det.
– Ikke så ille, kanskje bare spilt mer enn jeg får lov?

Også ni år gamle Sara er mest opptatt av spill. Men i tillegg synes hun det er gøy å lage videoer og nyhetssendinger, og der kan mormor hjelpe. Hun har både snakket mye i forsamlinger som lærer og selv holdt på med drama i mange år.

– Vi har laget mange videoer i min sommerhytte i Sverige, sier Tove og smiler.

Der blir verandaplattingen til en scene, og mormor Tove har en kasse full av gamle klær som alle kan kle seg ut med.

– Vi ber naboen på besøk, og så kan vi voksne sitte der, mens barna underholder oss og spiller teater.

Skrev bok

Da tilfeldighetene ville det slik at Tove på et kurs i London luftet sin drøm om å skrive bok, og hun der og da fikk tilbud fra et kanadisk forlag, var 70-åringen ikke sen om å gripe muligheten. Boken handler om det å være besteforeldre i den digitale verden – på engelsk.

– Forlaget mente visst det var et tema som var aktuelt i hele den vestlige verden, sier Tove, litt sjenert.

I markedsføringen av boken har hun lagt ut fire korte videosnutter på YouTube der hun på engelsk snakker om mange av temaene hun skriver om. Og der har mormor fak-

et kompromiss heller enn å dømme. Dømmer vi, vil vi bare skyve dem bort, mener hun.

– Da vil gapet mellom generasjonene bli større.

Legger ut videoer

– De kan jo så mye, og er så villige til å lære bort, forklarer hun hjemme i stuen.

– Jeg har for eksempel akkurat nå blitt kjent med Musical.ly. Barnebarnet mitt Helena har så mange fine videoer der, og «likes» og følgere så det holder! Nå er det like før hun rødmer, tenker jeg, erter Tove, og oppfordrer Helena til

å hente mobilen, så hun kan vise Norsk Ukeblads utsendte.

Snart fylles rommet av poprytmer, og fra mobilskjermen gjør Helena og lillesøster Sara koordinerte bevegelser inn i kamera mens de mimer til musikken.

Tolv år gamle Helena har akkurat fått lov til å få konto på Snapchat og Instagram.

– Mamma og pappa er veldig strenge. Det er egentlig 13-årsgrense, men vi har sjekket at det står 12 år på App Store, det var derfor de var villige til å gå med på det.

– Ja, og du er jo så ufornuftig, så man må tenke seg om

før man slipper deg løs, parerer Tove liksom-strengt og får de andre til å le.

– Det er omvendt! protesterer Helena.

Viktig å være oppdatert

Både hun og mormor Tove er glade for at foreldrene har vært strenge. For det finnes mye innhold i sosiale medier som er litt for voksent for barn. De kjenner begge til eksempler på mobbing og barn som blir stående utenfor, når andre i klassen oppretter egne gruppechatter der ikke alle er invitert med.

– Det er derfor det er viktig at vi som besteforeldre setter

BARNEBARN

Vet du hva; vi skal alle inn i dette. I fremtiden kommer alt til å skje på nett.

tisk kommet lenger enn barnebarna sine. For selv om de ofte hører på musikk og ser videoer på video-plattformen, har de ikke lagt ut noe.

– Jeg har en god venninne som er mye yngre enn meg, som har hjulpet meg med det. Men jeg kviet meg litt først, innrømmer Tove.

– Jeg er jo 70 år og litt redd for at andre skal tenke at jeg liker å se meg selv overalt.

Så lyser det kvikt i det lure blikket.

– Og det gjør jeg jo!

Med barnebarna på tur

Spøk til side – hun kan med hånden på hjertet si at hun ennå ikke har blitt avhengig av hverken dataspill eller «likes» på Facebook.

– Jeg bruker digitale hjelpemidler mest til mail, Skype og til å ha sosial kontakt.

Det siste er kanskje en av de beste fordelene digitale hjelpemidler kan bidra med i forholdet mellom besteforeldre og barnebarn: Muligheten til å ha mye direkte, sosial kontakt uten at foreldrene er bindeledd. Ikke minst med travle barn som har mange aktiviteter i hverdagen, og moderne besteforeldre som kanskje er mye ute og reiser, kan appene være gode hjelpemidler for å ha tett kontakt og oppfølging på hva de ulike medlemmene av familien driver med.

– Barnebarna er ikke på Facebook, for det er de ikke gamle nok til, der er det mer datteren min og jeg som viser bilder og holder hverandre oppdatert. Men fra Sara får jeg tusenogørten Viber-meldinger om at hun savner meg og elsker meg. Det er så koselig, sier Tove og smiler til yngstegjenta, som rødmer litt i stolen sin.

Siden Toves bok gis ut på et utenlandsk forlag, har det allerede blitt noen utlandsturer i forbindelse med møter og presentasjoner. Da er det godt at barnebarns bilder, snapper og selvlagde musikkvideoer bare er et tasteklikk unna.

– Det kan kanskje bli mer reising fremover?

– Nei, det får jeg ikke lov til, ler Tove og titter bort på Sara, som ser bestemt tilbake.

For sosiale medier, spill og smarte mobiler til tross: Det er noe eget i å krype opp på fanget til mormor, lære å sjonglere baller med henne ute på gressplenen eller lage kake sammen på kjøkkenet. Det finnes ennå ikke en god nok app som kan erstatte det. 🌸

Tove har skrevet bok om hvordan det er å være besteforeldre i den digitale tidsalder, utgitt på engelsk, *Grandparenting 2.0. Living your life. Leaving your legacy.*

<http://blackcardbooks.com/authors/tove-f-jensen/>

– Vis interesse!

Dagens eldre har et splittet forhold til teknologi. Noen tar den nye medievirkeligheten med stor selvfølgelighet; de er på nett, Facebook og Twitter. Andre vegrer seg og er skeptiske eller engstelige, forklarer Ingunn Hagen, som er professor i medier og kommunikasjon ved Psykologisk Institutt ved NTNU.

Hagen mener måten besteforeldrene forholder seg til ny teknologi på, kan prege deres forhold til barnebarna.

– For at besteforeldre og barnebarn skal ha en god relasjon, er det viktig at besteforeldrene også kan vise interesse for det barnebarna er opptatt med, om det er småbarn som spiller spill på Ipad-en, eller 15-åringer som har mobilen limt til hånden og holder på med Pokémon Go. Tenk også på at dere kan snakke sammen på FaceTime og Skype – det gir noe helt annet enn en telefonsamtale når man også kan se hverandre via skjermen, poengterer hun.

– Hva med grenser, bør de sette noen?

– Jeg tenker at det primært er foreldrene som bør sette grenser for barn og unges mediebruk. Men er det en tenåring som tar med seg mobilen til middagsbordet, kan du kanskje si noe sånt som at «jeg ser at du chatter, men jeg ville satt pris på at du la den bort nå, så vi kan snakke litt sammen under måltidet». Hvis det er fint vær, kan du foreslå at dere går ut. Det viktige er å få frem at dere sammen kan få det hyggelig og artig, for moralisme fungerer sjelden, mener Ingunn Hagen.

Hun tror det er viktig at besteforeldre både er nysgjerrige og interessert i dagens barndom og mediebruk, samtidig som de også er åpne for å fortelle om sine egen analoge oppvekst.

UTETIME: Tove er opptatt av å lære barnebarna at det ikke bare er det som skjer på data som er gøy. Turning på plenen og en mormor som kan sjonglere – det ruler!